

iz prvih virov ali pa iz tozadevne literature. Mladi pisatelj, ki je že prej priobčil več pravnozgodovinskih studij, kaže, da hoče resno obdelovati polje avstrijske pravne zgodovine, vzlasti za naše pokrajine. Veseli nas to tem bolj, ker so delavci na to stran jako redki ali le prehitro opešajo.

## Razne vesti.

V Ljubljani, 15. decembra 1898.

— (Poslavljenje petdesetletnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja). C. kr. notarska zbornica za Kranjsko je že dne 1. t. m. imela slavnostno sejo, v kateri je navzočne ogovoril g. predsednik Ivan Gogola tako-le:

Slavna zbornica!

Jutri, dné 2. t. m. bode 50 let, odkar je zavzel naš presvitli cesar prevzvišeni prestol in prevzel težko vladanje avstrijskih narodov.

Koliko koristnega in dobrega je v tem res dolgem času svojega vladanja v resnici storil, kako modro in ljubo, z jednako ljubeznijo in milostjo vladal ter vedno čuval blagostanje in mir svojih narodov in kako ni nikdar pozabil svojih vladarskih dolžnostij, če tudi mu je usoda večkrat grenila njegovo življenje do obupanja, ni mi treba posebej povdarjati.

Povodom redkega praznovanja vladarjeve petdesetletnice pa nikakor ne moremo prezreti, da je notarski stan postal važen faktor v pravosodji in da so postali notarji pravi javni posredovalci mej narodom in oblastvi ravno pod slavno, vzgledno in premudro vladlo Njega Veličanstva.

Kakor vsi drugi stanovi velike naše države, tako smo tudi mi notarji hvaležni svojemu premudremu in preljubemu vladarju za vse dobrodejne čine njegove vlade in zlasti za one zakone, kateri so nam poroki za obstoj in razvitek našega stanu. Povodom tega praznovanja prosimo Boga, da bi nam ohranil in obvaroval našega presvitlega cesarja še mnogo in mnogo let zdravega in srečnega, ter pri tej svečanostni priliki izrekamo Njega Veličanstvu v najglobokeji udanosti in v čisti ljubezni neomejeno zvestobo do prevzvišene osebe Njega Veličanstva in do prejasne Njegove vladarske hiše.

Ker vidim, da gospodje pritrjujejo tem mojim besedam hvaležnosti in udanosti, predlagam, da naj se ta udanostna izjava zabeleži v zapisnik o sedanji seji, predsedstvo pa pooblašča, da ta čutila hvaležnosti in izraze udanosti primernim potom naznani gospodu deželnemu predsedniku s prošnjo, da jih blagovoli sporočiti do obnožja Najvišjega prestola Njega Veličanstva.

Ta predlog bil je sprejet in predsednik pooblaščen tem potom obvestiti gospoda deželnega predsednika v Ljubljani.

Društvo »Pravnik« se je dne 2. t. m. po deputaciji poklonilo Nj. eksclenciji gospodu deželnemu predsedniku ter ga prosilo, sporočiti izraze najglobokejše udanosti in zvestobe na Najvišje mesto. Na to je prejelo zahvalo, priobčeno na 289. strani »Slov. Pravnika«. —

Odvetniška zbornica kranjska je imela dne 2. t. m. opoludne v tukajšnji porotni dvorani izvanredno slavnostno sejo, katere so se odvetniki vdeležili skoraj polnoštevilno v praznični obleki. Zbornični predsednik g. dr. Moschè je ogovoril zbrane tako-le:

Slavna gospoda! Častiti kolegi!

Zbrali smo se danes v izvanredno slavnostno sejo, da slovesno obhajamo dan, ko je pred petdesetimi leti zasedel mili naš vladar staroslavni prestol habsburški.

Petdeset let — pol stoletja — vidimo junaško postavo viteškega našega cesarja Franca Jožefa I. vladati narode naše velike Avstrije. Doba preteklih 50 let bila je doba probuje in preporoda Avstrije. Velikanski preobrat vršil se je, ko je prestopila Avstrija iz absolutizma v vrsto konstitucionalnih držav in to iz lastne inicijative našega vladarja. S tem je bila otvorena pot k svobodi in napredku. Začelo je živahno gibanje v vseh strokah. Jele so cveteti omika, izobraženost, znanstvo, umetnost, gospodarstvo i. t. d. in modro in moderno zakonodavstvo osiguralo nas je, da je temelj vsemu vladanju pravo in pravičnost.

Za to se je zahvaliti edino našemu preljubljenemu cesarju, kateri z milim svojim žezlom kot konstitucionalni vladar varuje pravo in pravičnost.

Ne morem naštetih vseh pridobitev in dobrot, za katere moramo iz dna našega srca hvaležni biti. Itak so znane in zarisane z neminljivimi črkami v zgodovini.

Nekaj pa moram vendar povdarjati, namreč, da odlikujejo dve lastnosti naš narod. Prva je prirojena zvestoba naroda do vladarja — o tem pričuje več kot šeststoletna zgodovina; drugič: ljubezen, ki veže narod z vladarjem in vladarja z narodom. Tudi mi smo čutili v naši nesreči očetovsko srce vladarja, a ko so bridki dogodki Njega zadeli, je ves narod ž njim žaloval in jokal.

Odvetniški stan je imeniten del naroda in čuti, kakor on. Čutila zvestobe, hvaležnosti in ljubezni kranjskih odvetnikov napotila so odbor, da Vam nasvetuje, naj se na Najvišje mesto sporoči naslednja izjava:

»Današnjega slovesnega dne, ko se obhaja petdesetletnica vladarstva Nj. Veličanstva cesarja, zaveda se odvetniška zbornica kranjska prespoštljivo in hvaležno velikih pridobitev na vseh poljih pravoslovja v zadnjem petdesetletju.

To, da so se izdali državni temeljni zakoni, da so se zvršile obsežne reforme v vseh vrstah pravosodnega zakonodavstva, da se je osvobodilo pravosodje od zveze z upravo, da so nastala znamenita zakonodavna dela v materijalnem pravu, v kazenskem in civilnem postopanju, vse to so stvorili vladanja našega presvitlega cesarja, koji Njegovemu imenu tudi na tem polji delajo neminljivo slavo, in odvetniški zbor avstrijski upira hvaležen in ponosen svoje oči v vladarja, kojega modro zakonodavstvo mu je podarilo svobodo in samostojnost, ga rešilo raznih spon ter mu tako zagotovilo nadaljni zdravi razvoj.

Z navdušenjem, ki napolnjuje vse prebivalstvo mile Avstrije, izražajo odvetniki kronovine Kranjske čutila svoje neomahljive zvestobe in udanosti ter tudi vročo željo:

Bog obvaruj, Bog ohrani Njegovo Veličanstvo, našega presvitlega cesarja Franca Jožefa Prvega, zaščitnika prava in pravice!»

Zbrani odvetniki so temu govoru navdušeno pritrjevali in nasvet vsprejeli s trikratnimi »slava«-klici. Na to se je zaključila slavnostna seja.

— (Osobne vesti.) Odlikovani so povodom cesarjevega jubileja: Sekcijski načelnik v pravosodnem ministerstvu dr. Ferdinand Schrott in svétnik upravnega sodišča dr. Anton Verdin z vitežtvom; dvorni svétnik najvišjega sodnega in kasacijskega dvora dr. Viktor Leitmaier in deželni glavar kranjski Oton Detela s plemstvom; tajni svétnik in sekcijski načelnik v pravosodnem ministerstvu dr. Franc Klein z redom železne krone druge vrste; dvorni svétnik dr. Josip Račič v Ljubljani in podpredsednik višjega deželnega sodišča v Gradci Ivan Wanggo z vitežkim križcem Leopoldovega reda; prvi podpredsednik poslanske zbornice dr. Andrej Ferjančič, predsednik okrožnega sodišča v Rudolfovem Josip Gerdešič, višjesodni svétnik Julij Ledenig v Gradci, odvetnik v Ljubljani dr. Franc Papež in odvetnik v Celji ter deželnega glavarja namestnik dr. Josip Ser nec z redom železne krone tretje vrste; odvetnik v Ljubljani dr. Anton Pfefferer, odvetnik v Volovskem dr. Andrej Stanger in c. kr. notar v Litiji Luka Svetec z vitežkim križcem Franc-Jozefovega reda. — Imenovani so: predstojnik okrajnega sodišča v Ajdovščini Mihael Gabrielčič, deželnosodnim svétnikom v Gorici; okrajna sođnika Franc Vedernjak v Idriji in Josip Starič v Mokronogu deželnosodnima svétnikoma na dosedanjih mestih kakor predstojnika okrajnega sodišča; okrajni sodnik Konstantin Budinich v Volovski in sodnim tajnikom pri deželnem sodišči v Trstu; avskultant Milan Dolenc sodnim pristavom v Žužemperku. — Premeščeni so: deželnosodni svétnik v Rovinju dr. Anton Perešič v Volovsko, kakor predstojnik okrajnega sodišča; sodni tajnik deželnega sodišča v Trstu Edvard Strausgitl v Rovinj; sodni pristavi Ivan Pogačnik iz Krškega v Kranj, Jožef Žmavec iz Žužemperka v Krško in dr. Silvin Hrašovec iz Velikih Lašič v Maribor. — Upokojen je deželnosodni svétnik Karol Pleško v Ljubljani z naslovom in dostojanstvom višjesodnega svétnika.

— (Za vseučilišče v Ljubljani.) (Glej str. 94; dalje.) V razpravi o deželnem proračunu za l. 1898 se je kranjski deželni zbor že zopet bavil (dne 28. februarja t. l.) z vseučiliškim vprašanjem. Dotaknili so se ga razni govorniki tako v splošni, kakor v podrobni razpravi. Na predlog poslanca g. dra. Majarona in na priporočilo posl. g. Hribarja kakor poročevalca finančnega odseka je na to slovenska večina deželnega zbora ob ploskanji v zbornici in na galeriji naredila naslednje sklepe: »a) Deželnemu odboru se naroča: Visoki c. kr. vladi sporočiti, da je dežela kranjska pripravljena, k ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani prispevati znesek 250.000 gld., koji se izplača takoj, ko bode ustavnim potem zagotovljena ustanovitev vseučilišča. V ta namen porabi naj se pred vsem 50.000 gld. iz posebnega rezervnega fonda, katerega naložiti je bilo deželnemu odboru naročeno v seji

dne 5. marca 1897. iz prebitkov naklade na žganje, v kolikor presegajo znesek, ki je bil za leto 1897. proračunjen; potem pa iz letnih prispevkov po 20.000 gld., ki naj se postavljajo v proračune let 1899. do 1908. Znesek 50.000 gld. naloži naj se takoj, letni prispevki po 20.000 gld. pa naj se nalagajo sproti obrestonosno. Narasle obresti porabijo naj se svojedobno za ustanove slušateljem ljubljanskega vseučilišča. Ko bi, predno bode naloženih vseh 250.000 gld., bilo učni upravi potreba izplačati to svoto, pooblašča se deželni odbor, da se ne dotakne obresti, najeti posojilo v onem znesku, ki ga bode za dopolnitev svote 250.000 gld. potreba. Fond, ki se tako zalaga, imenuje naj se: »Cesarja Franca Jožefa I. vseučiliški, fond«. —

b) Ob enem se naroča deželnemu odboru izposlovati svoječasno Najvišje dovoljenje, da se bode vseučilišče smelo imenovati: »Cesarja Franca Jožefa I. vseučilišče«. —

c) Deželnemu odboru se naroča razpisati za pripadnike slovenske narodnosti, ki bi imeli voljo habilitirati se na modroslovni in pravoslovni fakulteti kacega avstrijskega vseučilišča za privatne docente, dvoje ustanov po 800 gld. na leto z izrečnim dostavkom, da se bodo reflektantje na ti ustanovi morali zavezati, da sprejmo, ako se bode nanje reflektiralo, profesorska mesta na vseučilišču, ki se ima ustanoviti v Ljubljani«. —

Ti važni, konkretni sklepi deželnega zbora kranjskega so obudili v deželi, v slovenskem narodu sploh in na slovanskem jugu Avstrije veliko zanimanje za stvar. Odbor društva »Pravnik« se je takoj marca meseca posvetoval, kako je zvršiti naročilo glavne skupščine dne 14. februvarja, da se v smislu deželnozbornskih sklepov sestavi in izroči vladi in državnemu zboru peticija za univerzo v Ljubljani. Pomnožil se je v ta namen z deželno-sodnim svetnikom g. Polcem in odvetnikom drom. Krisperjem ter sklenil, da je najboljše, povabiti društvo »Slov. Matico« in profesorje ljubljanske bogoslovnege zavoda na skupno delovanje. Svojimi odposlanci je odbral gg. dra. Ferjančiča, J. Polca in dra. Majarona. Reš sta se odzvala povabilu tako »Slov. Matica«, kakor tudi imenovani profesorski kolegij. Res so se dne 20. aprila sestali v skupno sejo gg.: prof. Fr. Levec, prof. dr. L. Požar in ravnatelj Iv. Šubic kot zastopniki »Slovenske Matice«; gg. dr. Jos. Dolenc, dr. Iv. Janežič in dr. Jan. Ev. Krek izmed profesorjev ljubljanske bogoslovnege; gg. dr. A. Ferjančič, Julij Polec in dr. D. Majaron od društva »Pravnika«. Ta odbor, izvolivši g. prof. Levca svojim predsednikom, gosp. dra. Janežiča podpredsednikom, g. dra. Majarona tajnikom in poročevalcem, se je v treh sejah posvetoval o stvari. V zadnji seji dne 8. oktobra t. l. je odobril poročevalčev načrt obširne spomenice, katero so dne 14. oktobra izročili gg. načelnik »krščansko-slovenske narodne zveze« Povše, podpredsednik poslanske zbornice dr. Ferjančič in dr. Majaron kakor peticijo Nj. exc. gospodoma ministerskemu predsedniku grofu Thunu in naučnemu ministru grofu Bylandt-Reithu. V seji dne 20. oktobra je isto peticijo g. posl. dr. Ferjančič izročil poslanski zbornici ter predlagal, da se vsprejme v stenografični zapisnik, kar se je tudi zgodilo. Gospodski zbornici pa jo je izročil vseučiliški profesor in dvorni svetnik g. dr. Vatroslav Jagić. Mej raznimi nujnimi stvarmi, katere so slovenski dr-

žavni poslanci s svojim klubom vred zahtevali od ministerstva v le-tem času, bila je tudi univerza v Ljubljani. Napominana spomenica se je tiskala v slovenskem in nemškem jeziku ter jo je dal g. dr. Danilo Majaron v posebni, 32 strani obsežni knjižici na svitlo. (Dalje prih.)

### Vabilo na naročbo in sodelovanje.

»Slovenski Pravnik« je završil svoje XIV. leto. Izhajal bo tudi v novem letu po svojem prejšnjem programu in v dosedanji obliki. Pri strokovnih listih ni navada, da bi se gostobesedno vabilo naročnike in sodelovnike. Najmanj bi se to smelo goditi pri našem glasilu. Dandanes, ko se v pravosodji skoraj vse razpravlja in rešuje ustno ter neposredno, narodi še z večjo pravico zahtevajo, da so javni funkcionarji popolnoma večči jeziku naroda, s katerim so v živi zvezi, in to je tudi pglavilni pogoj uglednemu in zdravemu pravosodju. Pravniški list v slovenskem jeziku je pa vzlasti še zato nujno potreben, ker se pravoslovne studije vrše na podstavi drugačnega jezika, tako, da si je moči pridobiti ali popolniti znanje slovenščine za pravniške svrhe šele v praksi in s čitanjem slovenskega strokovnega lista. Pričakovati je torej novih naročnikov posebno iz tistih krogov, kateri se narodovega jezika še učiti morajo, v svesti si, da le njega temeljito znanje in gladko govorjenje jim olajšuje izvrševanje službe in zagotavlja popolni ugled. Pričakujemo pa tudi, da bo naš list dobival od domačih pravnikov dovolj duševne podpore za redno izhajanje. Če se tu in tam pogreša raznovrstnost in zanimivost vsebine, krivo je to, da pravniki sami preradi pozabljajo geslo: »Viribus unitis!« To mora delovati vzlasti pri listu, ki naj kaže, kako se pri preraznih oblastvih izvršuje pravosodje, odnosno uprava. Vsak, komur je do tega, da najde v »Slov. Pravniku« iz raznih bližnjih stranij rešitve spornih praktičnih slučajev ali dvomljivih teoretičnih vprašanj, naj pride z doneskom in kmalu bo naš list ustrezal raznim željam in se bližal vzoru, da postane zrcalo, v katerem bode videti pravniško gibanje in delovanje na avstrijskem jugu. »Slov. Pravnik« bo v ta namen prav rad prinašal tudi članke in slučaje v hrvatskem jeziku, ker hrvatskim pravnikom tostranske Litve nedostaje glasila, ker je pravniško delovanje v Hrvatski, zlasti v Primorji, tesno zvezano s pravniškim delovanjem v Slovencih in ker naj se zlasti na znanstvenem polju kaže sorodna zveza, dejansko zblíževanje.

Ob jednom s tem priporočilom zahvaljujemo se vsem p. n. naročnikom in sodelovnikom za dosedanje podpore.

### Odbor društva „Pravnika“ v Ljubljani.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 17 v Gospodski ulici, upravnistvo pa na Valvazorjevem trgu šte. 7.

